

Begroting 2025

In het kort

Inhoud

Inleiding college	3
Van kadernota naar begroting	4
Programma 1 Inwoner en Bestuur	6
Programma 2 Vitaliteit	7
Programma 3 Bedrijvigheid	10
Programma 4 Leefbaarheid	11
Programma 5 Duurzaamheid	13
Programma 6 Financiën	15
Financiële hoofdlijnen	16
Ravijn en medebewindstaken	26

Inleiding college

Voor u ligt de Begroting 2025 in het kort. Een begroting in een nieuw jasje. Beter leesbaar en toegankelijk voor een bredere doelgroep én om u als raad te ondersteunen in uw afwegingen en keuzes.

In deze begroting richten we ons op de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen. Centraal staat hoe wij de groei van de gemeente willen begeleiden. We schetsen per programma wat we als gemeente willen bereiken, wat we daarvoor willen doen, wat de uitgaven daarvan zijn en waar ons geld vandaan komt.

Voor 2025 presenteren wij u een sluitende begroting. Iets om trots op te zijn, maar wat geen vanzelfsprekendheid is gezien de jaren die op ons afkomen.

De uitvoering van lokale taken en verantwoordelijkheden staan op gespannen voet met het Rijksbeleid én middelen. Kijkende naar de toekomst, zijn er zorgen over de groeiende druk en daarmee samenhangende kosten binnen het sociaal domein en de kwaliteit van de fysieke buitenruimte.

Als het Rijk achterblijft in tegemoetkoming naar gemeenten, zijn beslissingen met grote maatschappelijke gevolgen onvermijdelijk. Zoals toegezegd geven wij u in deze begroting alvast een doorblik naar de jaren 2026 en verder, en gaan wij met u als raad het gesprek aan over de impact en scenario's vanuit het uitgangspunt: *'Een (financieel) gezond Alkmaar, nu en in de toekomst!'*

Met vriendelijke groet,
namens het college van burgemeester en wethouders,

Christian Schouten
Wethouder financiën

Van kadernota naar begroting

Het vertrek vanuit de vastgestelde kadernota is duidelijk: de stad en de landelijke omgeving van Alkmaar groeien. Een ontwikkeling die we omarmen en stimuleren als gemeentebestuur. Onze inwoners moeten binnen de groeiende stad kunnen blijven recreëren en daarin zijn sport en cultuur belangrijk.

We investeren in mobiliteit. Goede bereikbaarheid en veilig op weg zijn is belangrijk. Of je nu met fiets, auto of trein gaat. We willen een groene stad zijn, waarbij duurzaamheid belangrijk is. Daarnaast heeft de transitie van het landelijk gebied ook onze aandacht. Ook hier moet recreëren en ondernemen mogelijk blijven, in balans met de te behalen milieudoelen. Wij zetten in op een aantrekkelijke en veilige leefomgeving, waarbij goede dienstverlening aan onze inwoners onverminderd belangrijk blijft.

Met de keuzes die we in deze begroting maken en in de kadernota hebben gemaakt, blijven we ons inzetten voor de speerpunten uit het coalitieakkoord: een groeiende gemeente met kansen voor iedereen, waar we een verantwoorde groei van de gemeente voor ons zien en een duurzame toekomst van ons allemaal.

Alkmaar als groeiende, aantrekkelijke en veilige gemeente

Je kunt in onze gemeente zijn wie je bent. Ieder mens, wijk en dorp heeft gelijke waarde. In Alkmaar staat de mens centraal. Alkmaar is het kostbare bezit van mensen die er wonen, werken en leven.

Een van de belangrijkste opgave is de realisatie van woningen. De groei van de gemeente is ingrijpend voor veel gemeentelijke beleidsterreinen en vraagt om voorsorteren en voor-investeren. Dit doen wij door voldoende ruimte te bieden aan vitale maatschappelijke voorzieningen op het gebied van cultuur en sport. Het onderzoek naar de toekomst van het sportpaleis en het ontwikkelen van

de nieuwbouwplannen Hoornse Vaart zijn hier twee concrete voorbeelden van.

Groei van de gemeente vraagt ook voldoende ruimte voor bedrijvigheid. We hebben aandacht voor een aantrekkelijke en veilige omgeving. Een groeiende gemeente betekent ook een toename van mensen zonder vaste woon- en verblijfplaats, jeugdproblematiek en zoals we gezien hebben criminaliteit met explosies in wijken. Wij hebben de overtuiging dat met ons proactieve beleid Alkmaar een veilige en aantrekkelijke gemeente blijft.

Wij zijn en blijven een gemeente die bereikbaar is en blijft voor alle inwoners en ondernemers. Met vitale dorpen en wijken vanwege de goede voorzieningen dichtbij. Het huidige vestigingsklimaat van Alkmaar met aantrekkingskracht willen wij behouden en eveneens in de pas laten lopen met onze groeiambities. Wij vinden regionale samenwerking belangrijk en blijven ons inzetten om deze te intensiveren op regio niveau.

Wij zien een trend van groeiende complexiteit van de vraagstukken. Dit leidt tot toenemende kosten door de noodzaak van integrale aanpak. Hier gaan de kosten vóór de baten: eerst moet er geïnvesteerd worden in de aanpak en de vereiste kennis in de gemeentelijke organisatie, waarbij de bestaande (tijdelijke) verhoogde uitgaven onvermijdelijk ertoe leiden dat positieve resultaten pas op langere termijn zichtbaar worden.

Financieel beleid en begrotingsdiscipline

Bij al onze ambities, blijven de genoemde financiële uitgangspunten van het coalitieakkoord overeind. Bij dit alles houden wij de gemeentelijke lasten voor onze inwoners laag en wordt de OZB enkel aangepast aan de inflatie.

In de voorliggende begroting presenteren wij u voor 2025 een sluitende begroting. Voor de jaren daarna konden wij er niet aan ontkomen de financiële effecten van het ravijn te presenteren met grote maatschappelijke impact op de medebewindstaken: Jeugd, WMO, participatie en infrastructuur.

Zoals aangegeven willen wij in aanloop naar de kadernota 2026 graag met uw raad in een open dialoog van gedachten wisselen over de impact en bezuinigings-scenario's. Daarbij nemen wij ook graag ideeën van uw kant mee. De uiteindelijke uitkomsten van de dialoog worden verwerkt in de Kadernota 2026 en worden daarmee aan u ter definitieve besluitvorming voorgelegd.

Wij laten een onderzoek uitvoeren naar wat de financieel gevolgen van een groeiende stad zijn aan zowel inkomsten als lasten kant, die u bij deze dialoog kunt betrekken. Vooruitlopend bestemmen wij alle meevallers, als deze aanwezig zijn, direct voor het dichten van het ravijn.

Hiermee verwijzen wij zoals u van ons gewend bent, naar het uitgangspunt: 'Een (financieel) gezond Alkmaar, nu en in de toekomst.'

Programma 1 Inwoner en Bestuur

Algemeen bestuur, Dienstverlening, Regionale samenwerking

Onze inwoners mogen rekenen op een betrouwbare gemeente, die klaar staat voor zijn inwoners en behulpzaam is in contacten. Als bestuur zijn wij zichtbaar, benaderbaar en oplossingsgericht. Wij staan voor het vergroten van zeggenschap van inwoners, organisaties en ondernemers. Zeker daar waar het gaat om plannen en projecten die invloed hebben op de eigen leefomgeving. We realiseren een initiatievenloket waarbij groene golf ambtenaren inwoners en ondernemers helpen om initiatieven mogelijk te maken. Duidelijke en transparante informatie, ook over de gemeentelijke financiën is al een plicht die voortvloeit uit de Woo. Onze dienstverlening is oplossingsgericht, medewerkers zijn fysiek en digitaal bereikbaar, staan open voor initiatieven, ondersteunen deze zoveel mogelijk en helpen inwoners bij het vinden van hun weg door de bureaucratie.

Met onze partners in de regio werken we aan het versterken van onze positie. Wij nemen onze verantwoordelijkheid als centrumgemeente voor de ontwikkeling van de regio Alkmaar. Het belang dat wij hierbij voor ogen hebben is dat van Alkmaar, de Regio Alkmaar en Noord-Holland Noord. Alkmaar neemt als centrumgemeente van de Regio Noord-Holland Noord positie in de regionale samenwerking als hart van de regio en is het scharnier tussen Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Wij gaan daarbij uit van onze eigen kracht en overleggen actief met de andere gemeenten en betrokken partijen in de regio en daarbuiten.

- We stellen de participatieverordening vast, de lokale ombudsman is geïnstalleerd en voor iedereen goed bereikbaar. Dit met als streven zeggenschap van onze inwoners, zeker waar het gaat om plannen en projecten die invloed hebben op de eigen leefomgeving, te vergroten. We halen meningen in buurten, wijken en dorpen op, luisteren naar zorgen en ideeën die daar leven en nemen deze mee in de overwegingen. We nemen deel aan en organiseren gesprekken met inwoners en ondernemers over hun omgeving.
- Er komt één loket voor burgerinitiatieven, waar groene golf-ambtenaren inwoners helpen bij het uitvoeren van hun initiatieven.
- De website van de gemeente Alkmaar wordt meer digi-toegankelijk gemaakt zodat de informatie en diensten via de website meer transparant en begrijpelijk zijn.
- In 2025 werken we aan de invulling en realisatie van de opgehaalde actiepunten uit Wijk aan Zet
- De Wet Open Overheid (WOO) verzoeken worden binnen de afgesproken wettelijke termijn afgehandeld en gepubliceerd op Open.Alkmaar. Via een dashboard kunnen we dagelijkse voortgang van de Woo-verzoeken monitoren. Naast deze passieve openbaarheid zullen in 2025 meer en meer van de verplichte Woo-categorieën actief openbaar worden gemaakt, waaronder beschikkingen.
- We pakken onze rol als centrumgemeente bij de Regio Deal, waarbij wordt ingezet op het versterken van de brede welvaart in de regio.
- Het college blijft zich inzetten voor een betere verbindingen tussen de Randstad en Alkmaar en een intensievere economische samenwerking met de MRA en bouwt daarom verder aan versterken van de relatie met de Metropoolregio Amsterdam.

Programma 2 Vitaliteit

Onderwijs, cultuur, kunst en cultureel erfgoed, Sport, Maatschappelijk Ondersteuning, Jeugd, Iedereen doet mee, diversiteit

In Alkmaar worden alle inwoners zoveel mogelijk in staat gesteld om mee te doen in de samenleving. In het coalitieakkoord staan veel acties en ambities die zijn gericht op dit 'meedoen'. Zo is er een goed, divers en passend onderwijsaanbod dat goed aansluit op de toekomst voor al onze kinderen, maar óók voor alle volwassenen die dit nodig hebben. Volwassen en oudere inwoners worden in staat gesteld zoveel mogelijk zelfredzaam te zijn. De in 2023 gepresenteerde Seniorenagenda biedt hiervoor uitstekende aanknopingspunten. Zij kunnen, ondanks eventuele fysieke of geestelijke belemmeringen, lang zelfstandig blijven wonen en meedoen in de samenleving. De stad beschikt, naast een goed bewaarde en ontsloten historie, over een breed cultureel aanbod dat voor iedereen toegankelijk is.

Cultuur is heel belangrijk voor de Alkmaarse economie en voor ontmoeting en vrijetijdsbesteding van mensen. Zeker in een groeiende stad. Sport vindt het college zeer belangrijk en is een onderdeel van het cement in de Alkmaarse samenleving, sport zorgt voor een fysieke en mentale gezondheid. Wij zetten, samen met Alkmaar Sport NV, volop in om zoveel mogelijk Alkmaarders, jong en oud, aan het sporten te krijgen en te houden en we investeren in toekomstbestendige sportaccommodaties.

Voor kwetsbare inwoners is er hulp en bescherming. Kinderen groeien op in een veilige en gezonde omgeving. Gezinnen die hulp nodig hebben bij de opvoeding krijgen ondersteuning. Werk hebben is de beste manier om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Daar zetten we dus sterk op in. Waar dat niet lukt, richten we ons op andere (betaalde of onbetaalde) manieren om mensen te laten participeren. Als mensen niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, is ondersteuning mogelijk

zodat zij deel kunnen blijven nemen aan het maatschappelijk leven. Alkmaar staat nu en in de toekomst voor een inclusieve samenleving waarin iedereen erbij hoort. Alle Alkmaarders zijn anders, niemand is hetzelfde. In Alkmaar mag je zijn wie je bent en iedereen doet, ongeacht de onderlinge verschillen, volwaardig mee.

Het Rijk en de VNG hebben vier landelijke akkoorden gesloten die de komende jaren grote invloed zullen hebben op het sociaal domein, waaronder het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Deze akkoorden zijn gericht op het versterken van gezondheid en zelfredzaamheid, en het toegankelijk en betaalbaar houden van zorg door middel van samenwerking en preventieve interventies. In Alkmaar wordt het GA! programma ingezet als lokale vertaling van GALA, met als doel een gezonde generatie in 2040 te creëren door een integrale benadering van gezondheid en samenwerking met diverse professionals.

Jeugd en WMO zijn taken die wij in opdracht van het Rijk uitvoeren. Bij de decentralisatie zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld door het Rijk.

Voor de uitvoering van Jeugd en WMO heeft de gemeente relatief weinig beleidsvrijheid. Wij zijn daarbij gebonden aan jurisprudentie en regionale inkoopcontracten. Er zijn verschillende manieren van toegang en ook de uitvoering is verschillend doordat meerdere zorg verlenende partijen hierbij betrokken zijn.

Zonder aanvullende middelen van het Rijk in geld danwel in gewijzigde kaders, is de verwachting dat de kosten voor Jeugd en WMO blijven stijgen.

Sinds de decentralisaties in 2015 is de impact op de gemeentefinanciën waarneembaar. De impact daarvan op andere beleidsterreinen neemt steeds meer toe. Wij maken ons ernstige zorgen over de gevolgen van het regeerakkoord op de ontwikkeling van de gemeentefinanciën voor de balans tussen de verschillende taken en middelen van de gemeente.

- In 2025 gaan we aan de slag met de uitvoering van de Alkmaarse Onderwijsagenda, die in februari 2025 aan de Raad wordt aangeboden. De Alkmaarse Onderwijsagenda wordt samen met het onderwijs, de kinderopvang en andere partners opgesteld om onze inwoners optimale kansen te bieden om te leren en zich te ontwikkelen.
- In 2025 presenteren we de ontwikkelagenda voor de Cultuurvisie 2040. We werken een scenario uit voor de uitbreiding en verbetering van de gebouwen en voorzieningen voor de brede cultuur in de stad en de dorpen. De komst van veel nieuwe woningen berekent dat voor een groeiend aantal inwoners brede culturele voorzieningen nodig zijn. Daarnaast is Alkmaar het culturele centrum van NHN, waardoor de bezoekersaantallen zullen stijgen. Ook de (amateurkunst) verenigingen in de dorpen en wijken verdienen goede podia. En het stimuleren van jongerencultuur, het bevorderen van cultuuronderwijs en het zichtbaar maken van kunst in de openbare ruimte dragen bij aan brede welvaart. We zorgen ervoor dat deze initiatieven toegankelijk zijn voor alle inwoners van Alkmaar.
- We willen ervoor zorgen dat elke Alkmaarder kan sporten en bewegen in een gezond, veilig en inclusief sportklimaat. Sport en bewegen is leuk en gezond en draagt bij aan de sociale verbondenheid in onze gemeente. Sport moet daarom voor iedereen bereikbaar zijn met bijzondere aandacht voor mensen die nog niet actief zijn. We zetten ons hiervoor in door het toekomstbestendig maken van sportvoorzieningen in zowel de openbare ruimte als voor de sportverenigingen. We faciliteren de verenigingen in deze ontwikkelingen door middel van subsidie voor het verduurzamen van hun club en kleedgebouwen en we investeren in de sportvelden en sportgebouwen. Verder werken wij de komende jaren aan het toekomstbestendig maken van de sportaccommodaties, zoals de nieuwbouw van de Hoornse Vaart en de vernieuwbouw van het Sportpaleis. En we richten ons op het versterken van het sportaanbod en het technisch en vrijwilligerskader van sportorganisaties en verenigingen.

- Bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) richten we ons op het bevorderen van zelfstandig wonen en deelname aan de samenleving. Dit omvat het waarborgen van voldoende en kwalitatief goede algemene voorzieningen, maatwerk- en opvangvoorzieningen. We zetten in op het toekomstbestendig maken van de WMO, zodat deze betaalbaar en toegankelijk blijft. In de eerste helft van 2025 werken we, op basis van data, aan het aanscherpen van bestaande beheersmaatregelen. Daarnaast onderzoeken welke nieuwe beheersmaatregel mogelijk zijn om kosten te beheersen. Extra aandacht gaat uit naar het ondersteunen en/of opvangen van personen met (langdurige) complexe problematiek, inclusief dakloosheid. In 2025 ontwikkelen we daarom een beleidskader ten behoeve van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Maatschappelijke opvang, beschermd wonen en de vrouwenopvang maken hier onderdeel van uit.

- Voor het gezond en veilig opgroeien van onze jeugd herijken we de lokale visie op een sterke sociale basis met voldoende voorzieningen en laagdrempelige, effectieve hulp.

In 2025 gaan we aan de slag langs drie hoofdlijnen:

1) Evaluatie en aanscherping van de nieuwe inkoopstrategie:

Binnen de huidige contractmogelijkheden zijn per 1 juli 2024 enkele productbeschrijvingen aangescherpt. Lokaal is de nieuwe inkoop geïmplementeerd, in maandelijks overleg wordt interne signalering en bijsturing besproken en een nieuw registratiesysteem in de gemeentelijke toegang is geïmplementeerd (per 2025) hetgeen kan bijdragen aan kostenbewustzijn en sturing op betaalbaarheid.

2) Hervormingsagenda jeugd en toekomstscenario kind- en gezinsbescherming:

- Veel maatregelen uit de landelijke akkoorden voeren we uit binnen staand beleid, zoals:
 - Versterken normale leven/veerkracht jeugdigen en hun omgeving.
 - Invoeren methoden van domein overstijgend werken/doorbraakmethode
 - Brede invoering verbindende rol tussen huisarts en wijkteam.
 - Beperking verwijzingen naar ongecontracteerd aanbod.
 - Regionalisering.
 - Voorkomen en verkorten residentiële zorg.

Het project Doorontwikkeling van brede (domein overstijgend) toegang is gestart. Bedoeld om de toegang toekomstbestendig te maken aan de hand van het Landelijk richtinggevend kader voor sterke lokale teams. Voor de afbakening van de reikwijdte van de Jeugdwet zijn we afhankelijk van de Rijksoverheid.

3) Versterken datagedreven werken. Meerjarig werken we toe naar een model waarmee we data gestuurd kunnen sturen op doelmatige en doeltreffende specialistische jeugdhulp. In 2025 vergroten we, op basis van data, ons inzicht in wat wel en niet werkt, welke problematiek er specifiek speelt, in de gemeente en op wijkniveau, en aan welke knoppen we kunnen draaien. We verwachten hiermee kwalitatief goede jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugd beschikbaar en betaalbaar te houden.

- “Opzetten en inrichten van Regionaal Werkcentrum Noord Holland Noord”. In 2025 zal de arbeidsmarkt grondig worden heringericht om de complexiteit van het huidige stelsel te vereenvoudigen en beter in te spelen op de arbeidsmarktkrapte. Dit zal gebeuren door het oprichten van een Regionaal Werkcentrum (RWC), dat fungeert als een laagdrempelige, eenvoudige en herkenbare centrale toegangspoort voor ondersteuning aan werknemers, werkzoekenden en werkgevers.
- Wetgeving, zoals de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen en de Participatiewet, zal worden aangepast om samenwerking tussen verschillende partijen te verbeteren. De gemeente Alkmaar, die fungeert als centrumgemeente, heeft de taak om het netwerk dat nodig is voor een RWC op te zetten en in te richten. Een Regionaal Beraad zal, onder leiding van de gemeente Alkmaar, worden gevormd om de meerjarenagenda voor de regionale arbeidsmarkt vast te stellen.
- In 2025 zal binnen het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Noord Holland Noord een meerjarenagenda, een samenwerkings- en dienstverleningsovereenkomst worden op- en vastgesteld
- 2025 staat voor diversiteit en inclusie in het teken van het uitwerken van twee uitvoeringsagenda's die voortvloeien uit het in 2024 opgestelde beleidskader: de toegankelijkheidsagenda en de antiracisme- en discriminatieagenda. De extra middelen voor D&I stellen ons in staat beter in te spelen op de behoeften van de samenleving. We versterken de sociale cohesie en gaan polarisatie tegen.

Programma 3 Bedrijvigheid

(Economie en toerisme, Citymarketing en evenementen)

Alkmaar is het scharnier tussen de metropool Amsterdam en de kop van Noord-Holland. Wij zetten volop in op het verder versterken van het vestigingsklimaat voor ondernemers. Alkmaar bestaat uit stad en land en biedt veel verschillende mogelijkheden om te wonen, werken en recreëren voor huidige en toekomstige inwoners, toeristen, ondernemers, bedrijven en talenten.

Alkmaar is een gemeente met een grote toeristische aantrekkingskracht. De kaasmarkt, de Waag en onze monumentale binnenstad trekken veel bezoekers van buiten. En ook de dorpen zien een toename van bezoekers. Daarnaast zijn voor onze eigen inwoners de kermis en evenementen als Alkmaars ontzet een belangrijk bindmiddel. Samen met onze partners in de gemeente bundelen wij onze krachten om Alkmaar en de regio optimaal op de kaart te zetten.

Door de ontwikkelingen in het Alkmaar Kanaal veranderen veel bedrijventerreinen in gemengde gebied waar ook gewoond wordt. Hierdoor ontstaan levendige wijken waar dicht bij huis gewerkt kan worden. Tegelijkertijd blijft er behoefte aan goede plekken waar de grote bedrijven naar toe kunnen verplaatsen en nieuwe zich kunnen vestigen. In 2025 wordt verder onderzocht hoe we de ruimte die we nodig hebben, zo goed mogelijk verdelen.

Gezamenlijke regionale en bovenregionale inzet ten aanzien van energie, klimaat en circulaire economie worden in economisch opzicht steeds belangrijker. Wij bereiden ons voor op samenwerkingen tussen de private en publieke sector voor innovatieve ondernemingen, om de duurzame transitie vorm te geven en nieuwe werkgelegenheid in de regio te creëren. Alkmaar investeert, onder andere via deelname in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest, in pioniersprojecten gericht op duurzame energie.

Op het bedrijventerrein Boekelermeer hebben we speciale aandacht voor de energie-innovatie als aanjager van andere innovatieve ontwikkelingen. En ook voor de problematiek met betrekking tot de energiecongestie.

- We blijven inzetten op een hoogwaardig ondernemersklimaat. Door de grote woningbouwambities is het van belang ook voldoende bedrijvigheid in Alkmaar te behouden. Zo blijven wij een aantrekkelijk vestigingsklimaat houden.
- Om een aantrekkelijke evenementengemeente te kunnen blijven moet geïnvesteerd worden in de voornamelijk vrijwilligersorganisaties. Vooral in faciliterende zin door vanuit haar verschillende rollen als vergunningverlener, handhaver en aanjager op de goede manier met de organisatie in gesprek te blijven en alles zo soepel mogelijk te laten verlopen.
- De bedrijventerreinen Oudorp, Overdie, Kantorenpark Viaanse Molen en Overstad worden de komende jaren verder verdicht door het toevoegen van woningbouw. Daarnaast blijven wij inzetten op het behouden van bedrijvigheid in de verschillende deelgebieden, omdat ook de werkgelegenheid in onze gemeente enorm belangrijk is. Op deze manier werken wij aan levendige wijken. Bedrijven die niet in de nieuwe wijken passen zoeken wij samen met de ondernemers naar een nieuwe locatie. De havenontwikkeling van de Boekelemeer is daarin heel belangrijk. Hier is nog ruimte voor grote bedrijven die in de rest van de gemeente geen plek kunnen vinden doordat zij hinder veroorzaken voor omwonenden.
- De ruimte voor bedrijven staat onder druk, zowel in transformatiegebieden als op bedrijventerreinen. De vraag kan op dit moment niet (voldoende) gefaciliteerd worden door o.a. beperkte (schuif) ruimte en netcongestie. Alkmaar onderzoekt de mogelijkheden om voldoende ruimte voor bedrijvigheid te behouden, zowel in de stad als op (nieuwe) bedrijventerreinen. Zowel regionaal als bovenregionaal wordt samengewerkt om nieuwe ruimte voor bedrijventerreinen te vinden.

Programma 4 Leefbaarheid

Veiligheid, Bereikbaarheid, Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Parkeren, Alkmaars kanaal

Alkmaar is een prachtige gemeente, waar mensen met plezier wonen en werken en genieten van wat de stad en land te bieden heeft. Alkmaar wil ook in de toekomst een aantrekkelijke gemeente blijven. De gemeente is in ontwikkeling van “beheer” naar “ontwikkelgemeente”. Dit vraagt om een transitieaanpak voor duurzame gebiedsontwikkeling. We gaan door met het Alkmaars Kanaal en houden de landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen goed in de gaten. Alkmaar pakt daarbij actief de regie op voor de grote opgave. Maatschappelijke, economische, klimatologische en technologische ontwikkelingen zijn bepalend voor onze ruimtelijke opgave. De energietransitie, netcongestie, de druk op de woningmarkt en de toenemende mobiliteit leggen flinke claims op onze schaarse ruimte, zowel ondergronds als bovengronds.

Alkmaar is een stad in ontwikkeling. In 2025 wordt de dynamiek die dat tot gevolg heeft nog meer zichtbaar. In veel gebieden en op veel thema's wordt ontwikkeld. We blijven dan ook in gesprek met de bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad om nog meer duidelijk te krijgen wat we belangrijk vinden en waar de prioriteiten liggen. Dat doen we onder meer door veel aandacht te blijven geven aan participatie. De Omgevingswet biedt daar handvatten voor. We werken verder aan de uitvoering van die wet door aanvragen voor omgevingsvergunningen binnen de verkorte termijnen af te handelen, de omgevingsvisie vast te stellen en verder te bouwen aan het Omgevingsplan.

Alkmaar heeft grote opgaven en ambities, waaronder het bouwen van veel woningen. Om deze woningen te kunnen bouwen is een goede bereikbaarheid van cruciaal belang. Met de bouw van nieuwe woningen willen wij daarom extra inzetten op verkeersveiligheid en bereikbaarheid voor alle vervoersmiddelen. Bij de uitwerking hiervan is keuzevrijheid in de vervoerswijze het uitgangspunt. Hierbij zoeken we naar de balans tussen verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Samen met de regiogemeenten, provincie ProRail en NS blijven we werken aan het verbeteren van de regionale bereikbaarheid. Het verbeteren van de doorstroming op de ring Alkmaar heeft hierin prioriteit. In 2025 werken we verder aan afspraken over de uitvoering en bekostiging hiervan. Een MIRT aanvraag bij het Ministerie van IenW die hier onderdeel van uitmaakt is inmiddels aangevraagd. De stedelijke mobiliteitsvisie is in 2024 afgerond, in 2025 gaan we aan de slag met de verdere uitwerking hiervan.

Waar het gaat om goed toezicht op milieu en leefbaarheid moet er flink wat veranderen bij de 29 omgevingsdiensten in Nederland. De OD NHN voldoet momenteel niet volledig aan de criteria. De OD NHN heeft een transitieplan vastgesteld om uiterlijk 1 april 2026 volledig te voldoen, zoals gesteld in het IBP-VTH.

- Ons uitgangspunt is dat alle Alkmaarders zich veilig moeten voelen, en sturen door maatwerk op passende interventies en/of oplossingen. In de uitvoering staat centraal dat we steeds zoveel als mogelijk naast de inwoners staan; dit sluit aan bij het coalitieakkoord. Een aantrekkelijke en veilige omgeving vraagt maatwerk. Dat kan verschillen per buurt, wijk, dorp, kern of polder. Hierbij hebben we oog voor de eigen dynamiek van ieder vraagstuk op zich. Een groeiende stad betekent ook een toename van grootstedelijke problematiek. De aanpak van deze problematiek is conform en in lijn met de gestelde prioriteiten uit de kadernota veiligheid 2023-2026 en richt zich op de aanpak van ondermijnende criminaliteit, maatschappelijke onrust, polarisatie & radicalisering, jeugdcriminaliteit en de aanpak van cybercriminaliteit.
- Alkmaar beschikt over een moderne cameratoezichtcentrale waar live beelden worden uitgekeken en die bewezen effectief is. Verdere digitalisering maakt het mogelijk om slimme detectie-toepassingen in te zetten die de camera-observanten helpt om snel passende en adequate interventies in te zetten. Hiermee geven we uitvoering aan de wens vanuit het coalitieprogramma om slimme camera's met de nieuwste technieken in te zetten.
- Conform het coalitieprogramma is het team handhaving met 4 BOA's uitgebreid (2x in 2024 en 2x in 2025). Jaarlijks stelt het college het handhavingsuitvoeringsprogramma vast. Op basis van dit programma wordt de inzet van handhaving geprioriteerd, zodat beschikbare capaciteit effectief en efficiënt wordt ingezet.
- De opening van de handhavingspost in Alkmaar Noord draagt bij aan de vindbaarheid en zichtbaarheid van team handhaving in het algemeen en de wijk BOA in het bijzonder. Voor andere wijken en gebieden is vindbaarheid en zichtbaarheid ook van belang; het verder ontwikkelen van buurtgerichte samenwerking is hierbij essentieel waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor de Wijk BOA's en de gebiedsmedewerkers OOV.
- Naast zichtbaarheid vanuit team handhaving of team OOV is de inzet van specifieke ondersteunende teams zoals het SUS team in de horecanachten en de pleinstewards effectief gebleken en draagt bij aan het minimaliseren van overlast. Deze inzet maken we structureel en breiden we waar mogelijk uit.
- In gebieden als Overstad en Kanaalpark gaan we aan de slag om de ontwikkelkaders uit te gaan voeren en wordt echt zichtbaar wat de ontwikkeling betekent.
- We vervolgen het traject dat in 2024 is gestart door de dorpenagenda's verder vorm te geven en te starten met de uitvoering. Dat doen we gefaseerd per dorp. Vanuit de voorbereidingsfase is duidelijk geworden dat er op uitvoering-sniveau de komende tijd veel gevraagd wordt op het gebied van verkeer en openbare ruimte.
- De stedelijke mobiliteitsvisie is samen met de bewoners opgesteld. In 2025 starten we met het opstellen van een uitvoeringsplan, waaronder een verkeersveiligheidsplan, zodat de gemeente vanuit alle richtingen op een veilige manier bereikbaar is en parkeren mogelijk blijft. In de tussentijd gaan we natuurlijk verder met lopende projecten zoals bijvoorbeeld de herinrichting van de Westerweg en de tunnel Helderseweg, de Bergerhoutrotonde en het veiliger maken van de korte vondelstraat.
- Om het fietsparkeren in de binnenstad op een meer gestructureerde en strategische manier te organiseren stellen we een actieplan fietsparkeren op. Dit is nodig om overlast van geparkeerde fietsen tegen te gaan en de Alkmaarse binnenstad aantrekkelijk en bereikbaar te houden.
- Er komt een update van actieplan fietst. Op deze manier willen wij blijven werken aan een aantrekkelijke gemeente voor de fietser.
- In de dorpen en het buitengebied spelen andere vraagstukken dan in de stad. We gaan verder met de in 2024 opgehaalde punten om deze in overleg met de bewoners op te pakken.
- Een stad die alleen uit woningen bestaat, is niet leefbaar. Ons eigen vastgoed gebruiken we daarom in de ontwikkelingen om ruimte te geven aan maatschappelijke voorzieningen.
- De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Dat is in het oude centrum vaak net even ingewikkelder dan in de gebieden eromheen. Voor 2025 gaat een groot deel van de 60 jaar oude bestrating in de binnenstad vervangen worden.

Programma 5 Duurzaamheid

Energietransitie, mobiliteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit, circulaire economie, verduurzamen van de eigen organisatie

Voor de gemeente Alkmaar is duurzaamheid belangrijk. In 2023 is daarom de Agenda Duurzaam Alkmaar vastgesteld. De agenda richt zich op de transitie naar een toekomstbestending Alkmaar. Dit richt zich in eerste instantie op de energietransitie en de klimaatopgave. Maar ook de rol van onze inwoners vormt een belangrijke factor. Zij kunnen op hun eigen terrein bijdragen leveren die voor de duurzaamheid van belang zijn.

De Agenda Duurzaam Alkmaar (ADA) stimuleert de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord. De agenda kent een thematische opzet gericht op het terugbrengen van de CO₂-uitstoot, het inspelen op de klimaatverandering en het circulair omgaan met grondstoffen. De CO₂-uitstoot wordt aangepakt en ingespeeld wordt op de gevolgen van de klimaatverandering. Met de focus op thema's wordt het beleid geïntensiveerd en krijgt de uitvoering concreet vorm. De ADA nodigt partners uit en geeft duidelijkheid aan de rol van de gemeente.

Veel partijen zijn werkzaam op het gebied van energie, klimaatadaptatie en circulariteit. De agenda nodigt uit en markeert de eigen rol en invloed van de gemeente. De agenda versterkt de energie en doorzettingskracht die al aanwezig zijn in de samenleving. Aan de hand van de agenda brengt de gemeente deze partijen bij elkaar. De samenwerking aan de agenda met partners uit de stad (bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen), stimuleert een breed maatschappelijk draagvlak voor de inzet op duurzaamheid.

De ADA geeft ook richting aan toekomstig beleid en uitvoering. Om de duurzaamheidsambities uit het coalitieakkoord waar te kunnen maken is versnelling en opschaling nodig. De voorliggende agenda vormt het vertrekpunt. Van hieruit wordt richting gegeven aan de duurzame ambities in de bovengenoemde vijf thema's. Samen met de daaruit volgende nadere uitwerkingen, fungeert de agenda als een beleidskader op het gebied van duurzaamheid.

Klimaat, energie, groen en circulaire economie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom dragen alle ruimtelijke plannen bij aan klimaatadaptatie (hitte, droogte, wateroverlast en overstroming), schone energie, biodiversiteit en circulariteit.

Als stip op de horizon zien wij een gemeente die in 2050 klimaatbestendig is en flinke stappen heeft gezet op verbetering van de biodiversiteit en circulariteit.

De urgentie is daarbij ook heel actueel. Op dit moment kunnen bedrijven maar ook onze scholen niet aangesloten worden op het landelijk energienet. Voor 2025 ligt er daarom een belangrijke opgave om de netcongestie verder te beperken en bedrijven en voorzieningen te kunnen laten functioneren.

- In 2025 geven we uitvoering aan de warmtevisie. Hiervoor is de doelstelling dat jaarlijks 1.600 woningen aardgasvrij worden gemaakt. Dit gebeurt in nauw verband met de bewoners. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van lokale aannemers en samenwerkingspartners. Daarnaast stimuleert de gemeente de bewoners om energiebesparende maatregelen aan de woning te realiseren.

- Met de grote woningbehoefte en de daarbij horende behoefte aan materialen is het van belang te zoeken naar mogelijkheden om materialen circulair te gebruiken zodat minder materiaalgebruik nodig is. De doelstelling is om in 2050 alle activiteiten die plaatsvinden op het grondgebied van de gemeente Alkmaar volledig circulair te laten zijn. Deze doelstelling draagt bij aan het streven om in 2050 klimaatneutraal te zijn. In 2025 wordt met behulp van het afvalstoffenbeleidsplan richting gegeven om dit te bereiken.
- In 2025 gaan we verder met het klimaatadaptief maken van Alkmaar door uitvoering te geven aan het groenbeleidsplan. We gaan verder met het planten van de 5.000 bomen en de openbare ruimte klimaatadaptief inrichten.
- De gemeente Alkmaar bezit ruim 200.000 m² eigen vastgoed. Dit vastgoed is niet altijd energiezuinig. Via de gebouwtransitiepaden worden eerst de meest onzuinige gebouwen aangepakt en daarna volgen de overige panden.
- Speciale aandacht komt er vanuit het verduurzamen van de monumenten van particuliere eigenaren. Vanuit de gemeente komt hiervoor ondersteuning waarvan de monumenteigenaren gebruik kunnen maken.
- In overleg met alle stakeholders wordt de netcongestie opgepakt. Er moeten nieuwe trafo-huisjes gerealiseerd worden om dit voor elkaar te krijgen. Daarnaast worden binnen bijvoorbeeld de Boekelermeer creatieve oplossingen uitgevoerd waardoor de bedrijven in bedrijf kunnen (blijven).

Programma 6 Financiën

Uitgangspunt van ons financieel beleid is om een financieel gezonde gemeente te zijn. Het begrotingsbeleid is eenduidig. We geven niet meer uit dan we ons kunnen veroorloven en we sturen op een sluitende structurele meerjarenbegroting, potten niet onnodig geld op, zorgen dat de gemeentelijke lasten voor inwoners en bedrijven laag blijven en zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Voor de gemeentelijke lasten kiezen we voor kosten-dekkendheid bij de bepaling van de leges en tarieven.

In deze programmabegroting hebben we een sluitende begroting voor 2025 weten te realiseren. Conform het VNG begrotingsadvies maken wij in deze begroting het financieel ravijn vanaf 2026 zichtbaar en bereiden wij ons voor om bezuinigingen door te kunnen voeren op met name de medebewindstaken. De jaren vanaf 2026 laten hierdoor een tekort zien. De jaren vanaf 2026 staan dan ook los van ons uitgangspunt van een sluitende meerjarenbegroting.

- We passen de inkomsten en uitgaven in onze begroting aan als gevolg van de stijgende lonen en prijzen. De lasten voor de inwoners verhogen we verder niet. De rioolheffing stijgt in 2025 wel 2,1% extra conform het vastgestelde Afvalbeleidsplan en het Beleidsplan Stedelijk Water.
- We bieden aan alle inwoners van Alkmaar op een toegankelijke manier inzicht in de begroting en verantwoording, evenals in de verstrekte subsidies. In 2025 ontwikkelen en implementeren we hiervoor een website.
- We verhogen onze investeren in de periode 2025-2028 met € 64 miljoen om bijvoorbeeld de ondertunneling van het spoor aan de Helderseweg en de renovatie/nieuwbouw van zwembad-complex Hoornse Vaart te kunnen realiseren.

Financiële hoofdlijnen

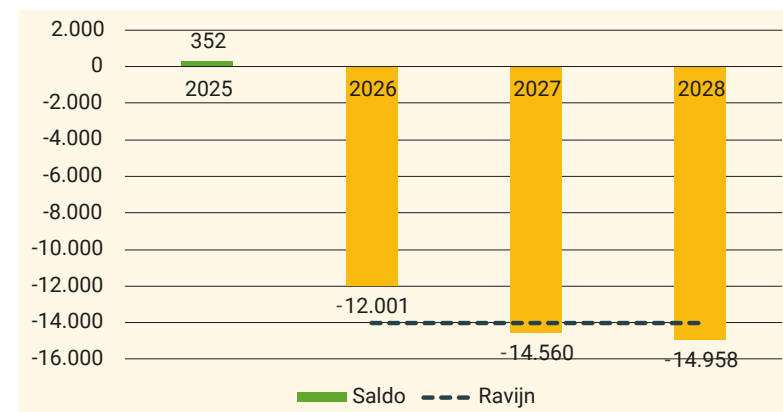
Elk jaar maakt de gemeente een begroting. Daarin staat wat we willen bereiken, hoe we dat willen doen en wat het kost. De begroting is het document waar de gemeentelijke uitgaven (lasten) en inkomsten (baten) bij elkaar worden gebracht. Door de begroting vast te stellen geeft de gemeenteraad het college toestemming om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.

De begroting 2025 is een nadere uitwerking en actualisatie van de kadernota 2025. Zoals in de kadernota is aangegeven volgen we in de begroting het VNG advies, waarbij we voor het jaar 2025 een sluitende begroting presenteren. Voor de jaren 2026 en verder hebben we een reële begroting opgesteld, waarin we de tekorten als gevolg van de korting op de algemene uitkering door het Rijk laten zien. Eveneens in lijn met het VNG advies presenteren we in het kort een bezuinigingsscenario op de zogenaamde medebewindstaken om deze tekorten op te lossen. We blijven van mening dat het Rijk onvoldoende middelen voor gemeenten beschikbaar stelt om alle taken uit te kunnen voeren.

Sluitende begroting 2025

In deze financieel onzekere tijd zijn we content dat we een sluitende begroting kunnen presenteren. De gemeentelijke begroting bedraagt in 2025 € 499,9 miljoen aan baten en € 499,5 miljoen aan lasten. De begroting is daarmee voor het jaar 2025 sluitend met een voordelig saldo van € 352.000.

Vanaf 2026 schiet de begroting in de min met een nadelig saldo van € 12 miljoen. Dit nadelig saldo loopt op naar € 15 miljoen in 2028. Dit nadeel in de meerjarenbegroting wordt veroorzaakt door de korting van het Rijk op de algemene uitkering van landelijk € 2,3 miljard. Dit is het zogenaamde 'ravijn'. Voor de gemeente Alkmaar betekent dat omgerekend een lagere algemene uitkering van € 14 miljoen. Zonder deze korting zou het begrotingssaldo in 2026 nog € 2 miljoen voordelig zijn geweest. Vanaf 2027 is het begrotingssaldo zonder het ravijn fractioneel nadelig.

In het verdere deel van de financiële hoofdlijnen wordt een beknopt overzicht gegeven van een aantal financiële onderwerpen uit de begroting. Allereerst wordt het financieel kader weergegeven. Daarna volgt een overzicht van het structureel begrotingssaldo. Tot slot worden de baten en lasten en de ontwikkeling van een aantal belangrijke financiële kengetallen nader toegelicht.

Financieel kader

Het vertrekpunt voor de begroting 2025 is de Kadernota 2025, die door de raad op 8 juli is vastgesteld. Onderstaand wordt de ontwikkeling van het meerjarige begrotingssaldo gepresenteerd:

Bedrag x € 1.000 - = lasten, tekort of nadeel + = baten, overschot of voordeel	2025	2026	2027	2028
Saldo kadernota 2025	182	-13.846	-16.554	-16.323
Raadsbesluiten:				
Pilot ligplaatsen (30-5-24)	-34	-	-	-
Batterij Boekelermeer (30-5-24)	307	288	182	-153
Formatie griffie (15-7-24)	-175	-175	-175	-175
Saldo na raadsbesluiten	280	-13.733	-16.547	-16.651
1. Inwoner en bestuur	-4	-4	-4	-4
2. Vitaliteit	-1.483	-2.717	-2.715	-2.764
3. Bedrijvigheid	-182	-122	-122	-122
4. Leefbaarheid	344	2.824	2.537	2.176
5. Duurzaamheid	-123	-38	-38	-38
6. Financiën	1.485	664	644	704
MIP 2025-2039	35	1.126	1.686	1.741
Saldo begroting 2025	352	-12.001	-14.560	-14.958
Waarvan ravijn	-	-14.000	-14.000	-14.000
Saldo exclusief ravijn	352	1.999	-560	-958

Voor het jaar 2025 neemt het begrotingssaldo ten opzichte van de kadernota met € 170.000 toe tot een voordelig saldo van € 352.000. Het meerjarig saldo verbetert alle jaren, maar laat nog steeds een tekort zien oplopend naar € 15 miljoen in 2028. Dit tekort is grotendeels in lijn met de korting van het Rijk op de algemene uitkering (het 'ravijn' van € 14 miljoen). Hieronder wordt op hoofdlijnen de grootste wijzigingen toegelicht.

Programma 2 Vitaliteit

- De kosten voor jeugdhulp stijgen met € 1,7 miljoen door een toename van het aantal uur verleende ambulante jeugdhulp per cliënt. Het aantal kinderen in jeugdzorg is wel stabiel gebleven. In 2025 wordt voorgesteld om deze stijging incidenteel te dekken uit de algemene reserve.
- Het budget voor maatschappelijke ondersteuning wordt met € 1,1 miljoen bijgesteld voor begeleiding en hulp bij het huishouden. Dit wordt veroorzaakt door met name een stijging in het aantal cliënten bij zowel begeleiding als bij huishoudelijke hulp. Bij begeleiding is ook sprake van zwaardere indicaties als gevolg van instroom vanuit GGZ en Beschermd wonen naar de gemeente.
- Uit analyse van de afgelopen jaren blijkt dat er minder budget (€ 150.000) voor inburgering nodig is. Dit betreft de oude wet inburgering waar cliënten gefaseerd uitstromen.
- In 2025 wordt incidenteel budget gevraagd voor het organiseren van het Jubileum 200 jaar Alkmaars Kanaal (€ 200.000) en Jubileum 450 jaar Leeghwater (€ 45.000).
- De culturele basisinfrastructuur blijft overeind en groeit mee met gemeente Alkmaar. Incidenteel wordt voor 2025 € 150.000 gevraagd voor het maken van een Uitvoeringsagenda Cultuurvisie. Er zijn middelen nodig voor cijfermatig onderzoek van basisorganisaties, noodzakelijk om begrotingstechnisch komende jaren meerjarige subsidies te kunnen gaan verstrekken (taakstelling subsidies). Dit is noodzakelijk voor de uitvoering van het Coalitieakkoord.

Programma 3 Bedrijvigheid

- Voor de avondkaasmarkt is structureel een budgetverhoging van € 80.000 noodzakelijk.
- Per saldo is € 42.000 nodig om invulling te kunnen geven aan de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst met de Stichting Ondernemersfonds.
- In 2025 wordt incidenteel € 60.000 gevraagd voor Bevrijdingsdag en de viering van '80 jaar vrijheid'.

Programma 4 Leefbaarheid

- Uit de analyse van de jaarrekening 2023 is gebleken dat de inkomsten van het parkeren structureel € 307.000 hoger zijn dan begroot.
- Om uitvoering te kunnen geven aan de Stedelijke Mobiliteitsvisie zijn extra middelen nodig (€ 150.000). Dit is nodig om de komende jaren de noodzakelijke beleidsuitwerking op te leveren. Deze producten zijn bouwstenen voor infra-structurele maatregelen en gedragsverandering om zo de woningbouwopgave te kunnen faciliteren en de economie van Alkmaar te bestendigen. Hieronder valt onder meer het opstellen Mobiliteitsprogramma van Eisen gebieds-ontwikkeling, opstellen verkeerscirculatieplan historisch centrum en actieplan verkeersveiligheid.
- Voor de BOA's vindt een correctie plaats van structureel € 150.000, omdat in de begroting 2024 al voldoende budget was opgenomen.
- Het bedrag van de business case scanauto wordt vanaf 2026 structureel met € 2,2 miljoen gecorrigeerd, omdat in de kadernota deze mutatie abusievelijk verkeerd is verwerkt.
- In 2028 resteert nog maar een klein bedrag in de bestemmingsreserve overdracht wegen HHNK, waardoor deze onttrekking uit deze reserve lager is en voor een nadeel van € 291.000 zorgt.

Programma 5 Duurzaamheid

In 2009 is het beheer van de stedelijke watergangen overgedragen aan HHNK. Daarbij zijn afspraken gemaakt over het beheer van de watergangen en het afvoeren van bagger binnen de stad Alkmaar. In 2018 is overeengekomen om ook het stedelijk water van de voormalige gemeenten Schermer en Graft-De Rijp over te gaan dragen. Hiervoor betaalt Alkmaar jaarlijks een bedrag (€ 40.000) aan het HHNK en eenmalig in 2025 een afkoopsom van voor achterstallig onderhoud (€ 125.000).

Programma 6 Financiën

- De grootste mutatie in dit programma is een verhoging van de OZB inkomsten (€ 800.000) vanwege areaaluitbreiding.
- In 2025 ontstaat een incidenteel voordeel (€ 675.000) door lagere loonkosten, omdat de CAO tot 1 april 2025 loopt en de indexatie hiervan al was verwerkt. Daarnaast wordt een inhaaleffect van de CAO 2024 verwerkt en zorgt voor een structureel nadeel van € 200.000.

MIP 2025-2029

In de kadernota was een inschatting opgenomen van de kapitaallasten van het concept meerjareninvesteringsplan (MIP). Deze kapitaallasten vallen lager uit en betekenen een voordeel voor het begrotingssaldo.

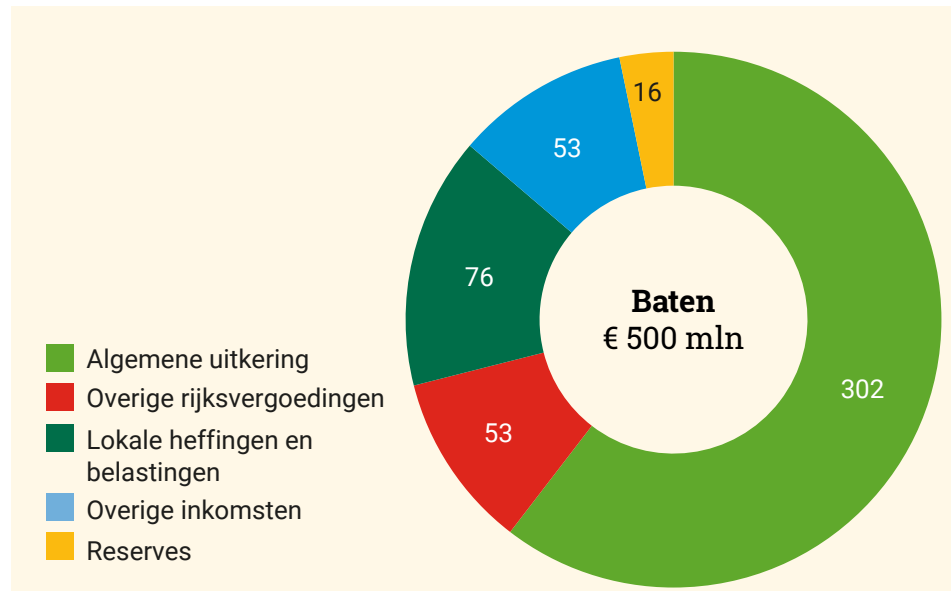
Structureel begrotingssaldo

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting moet beoordeeld worden of alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Om dit te bepalen is in de programmabegroting een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen. Op basis van dit overzicht geeft het structureel begrotingsevenwicht het volgende beeld:

Bedrag x € 1.000 + = baten/voordeel, - = lasten/ nadeel	2025	2026	2027	2028
Saldo baten en lasten	-13.133	-21.725	-21.307	-20.392
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	13.485	9.725	6.747	5.434
Begrotingssaldo	352	-12.001	-14.560	-14.958
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-74	-501	589	457
Structureel begrotingssaldo	161	-11.500	-15.149	-15.415

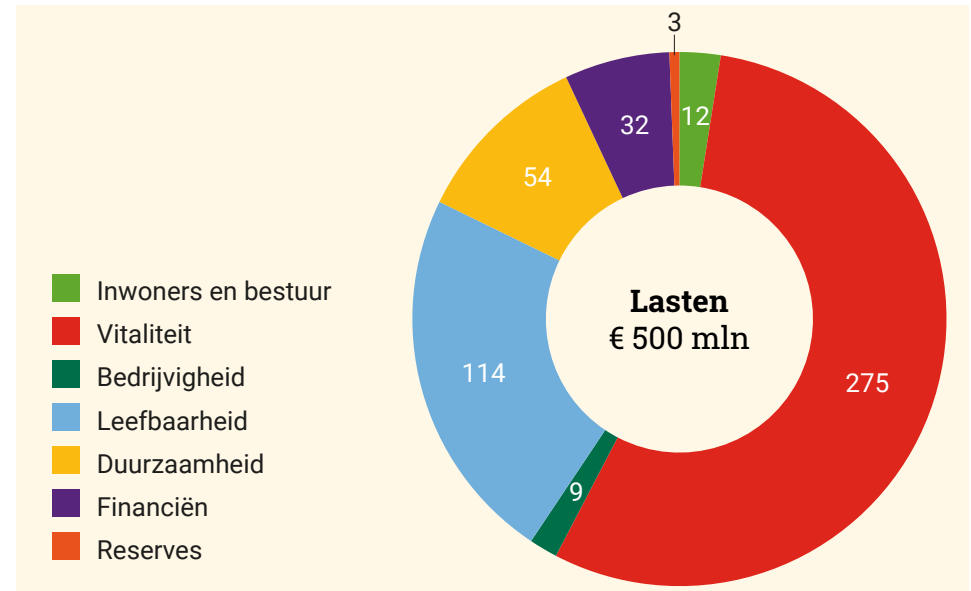
Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). Een positief structureel begrotingssaldo geldt voor 2025 en komt uit op € 161.000. In de begroting 2025 stelt het college aan de gemeenteraad voor een aanvullend budget voor het beleidsveld Jeugd van € 1.7 miljoen en voor WMO van € 1.1 miljoen op te nemen. Dit met de gedachten dat deze budgetaanvragen een verantwoordelijkheid zijn van het Rijk. Wat het college betreft worden ze één op één opgeteld bij de ravijnjaren. Vanaf 2026 is sprake van een structureel begrotingstekort. Dit wordt veroorzaakt door de lagere algemene uitkering vanuit het Rijk, het zogenaamde 'ravijn'.

De gemeentelijke baten zijn in 2025 afgerond € 500 miljoen. De baten kunnen globaal ingedeeld worden in de volgende categorieën:

- Algemene uitkering: dit is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente en is vrij besteedbaar aan gemeentelijke taken.
- Overige rijksvergoedingen: deze vergoedingen bestaan voornamelijk uit een aantal specifieke uitkeringen van het Rijk, die aan bepaalde taken besteed moeten worden.
- Lokale heffingen en belastingen: deze inkomsten bestaan onder meer uit de OZB, de riool- en afvalstoffenheffing, parkeerbelasting en leges.
- Overige inkomsten: dit zijn inkomsten uit bezit zoals erfpacht, dividend en grondopbrengsten door verkopen.
- Reserves: voor een aantal reserves geldt dat hieruit geld wordt onttrokken en vormen daarmee inkomsten voor de begroting.

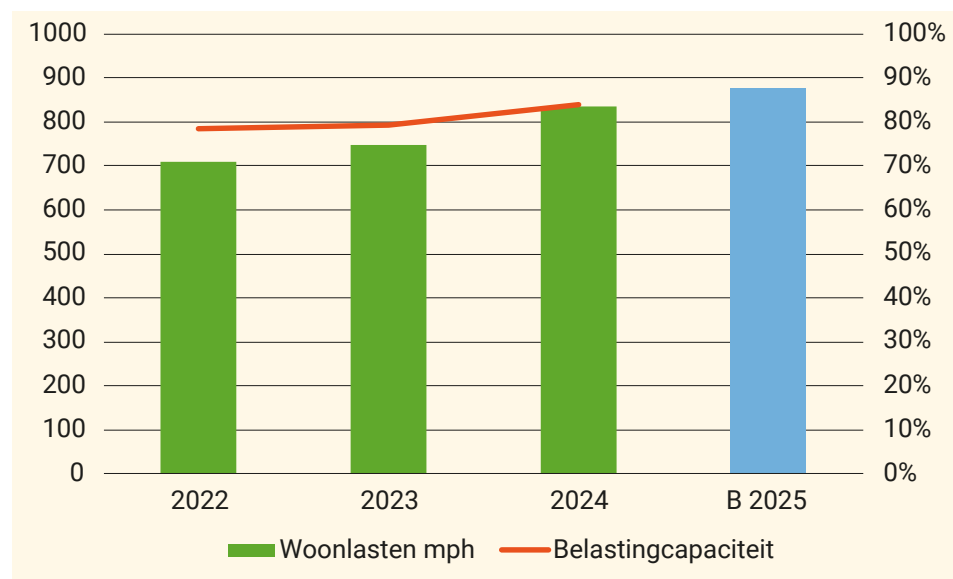
De lasten van de gemeente bedragen afgerond € 500 miljoen. De lasten zijn onderverdeeld in zes programma's:

- Het programma vitaliteit is met € 275 miljoen (55%) het grootste programma. Hierin zijn onder andere de kosten opgenomen voor belangrijke thema's als 'Iedereen doet mee', jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, cultuur, sport en onderwijs.
- Leefbaarheid omvat als programma € 114 miljoen (23%) aan lasten. Dit bestaat uit de thema's ruimtelijke ontwikkeling, wonen, bereikbaarheid, parkeren, veiligheid en Alkmaars Kanaal.
- De programma's Duurzaamheid, Bedrijvigheid, Inwoner en bestuur, en Financiën zijn samen goed voor 21% van de gemeentelijke begroting.
- Reserves: voor een aantal reserves wordt geld in deze reserves gestort en zijn daarmee lasten voor de begroting.

Ontwikkeling woonlasten

Het totaal aan woonlasten is de som van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en het gemiddelde aanslagbedrag voor onroerendezaakbelasting. De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Alkmaar zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde en uit te drukken in een percentage.

Onderstaand het verloop van de woonlasten en belastingcapaciteit:

Op basis van de tariefvoorstellen 2025 komen de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden uit op € 875. Hiermee stijgen de gemiddelde woonlasten in 2025 met 4,8% (€ 40).

De voorgestelde stijging van de tarieven ten opzichte van 2024 is als volgt samengesteld:

- Het gemiddelde aanslagbedrag onroerendezaakbelasting (OZB) voor eigenaren van koopwoningen stijgt met de in de Kadernota bepaalde indexatie van 4,3% (€ 11).
- Het basistarief rioolheffing stijgt met de indexatie van 4,3% plus 2,1% voor de spaarvoorziening (samen € 12). Dit is op grond van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan.
- Het tarief van de afvalstoffenheffing stijgt met 4,3% (€17).

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zijn flink lager dan de landelijk gemiddelde woonlasten. In 2024 waren de gemiddelde woonlasten in Alkmaar 16% lager (€ 159) dan het landelijk gemiddeld. Voor het jaar 2025 is het landelijk gemiddelde cijfer nog niet bekend.

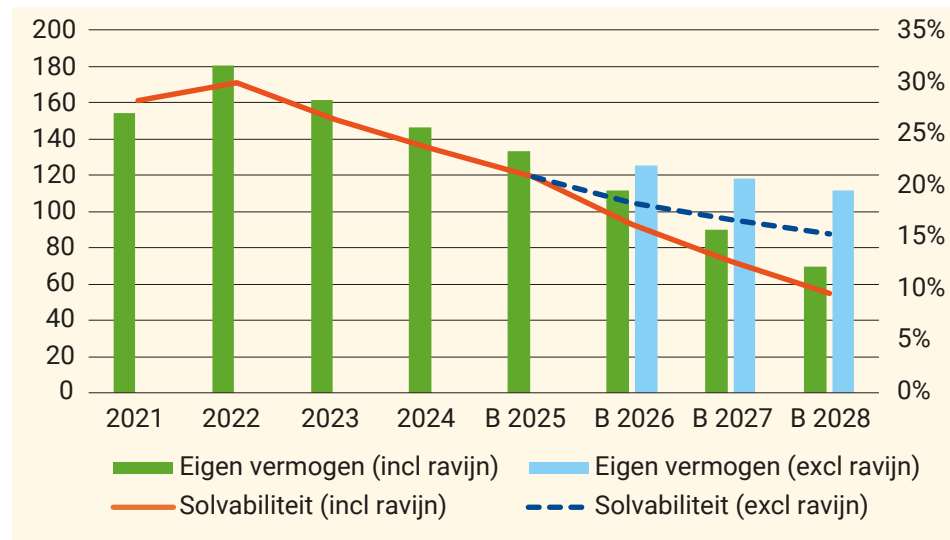
Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) onderzoekt jaarlijks de woonlasten voor huishoudens in alle gemeenten en houdt deze gegevens bij in de Atlas van de lokale lasten. In de benchmark woonlasten van het Coelo neemt de gemeente Alkmaar plek 2 in van gemeenten met de laagste woonlasten binnen de provincie Noord-Holland. Landelijk staat de gemeente Alkmaar in 2024 op de 29ste positie in deze ranglijst.

Ontwikkeling reserves

De reserves bestaan uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is algemeen van aard en vormt een buffer die de gemeente uiteindelijk beschermt voor tegenvallers. Daarnaast zijn er reserves, die zijn bedoeld om geld voor een langere termijn dan één jaar vast te houden en hebben een bepaalde bestemming. Dit zijn de zogenaamde bestemmingsreserves.

In het kengetal solvabiliteit worden de totale reserves gerelateerd aan het balanstotaal en geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onderstaand wordt het verloop van de reserves en solvabiliteit weergegeven.

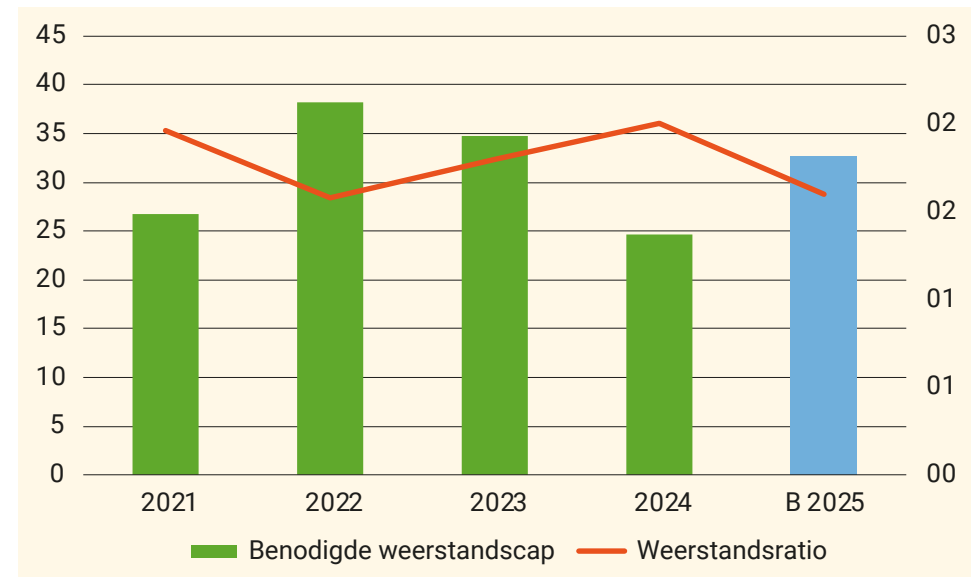

De totale reserves bedragen in 2025 naar verwachting € 133 miljoen. Hiervan is € 52 miljoen algemene reserve en € 81 miljoen wordt gevormd door de diverse bestemmingsreserves. Bovenstaande figuur laat zien dat de totale reserves vanaf 2025 afnemen met € 63 miljoen naar € 70 miljoen in 2028. Van deze afname wordt € 42 miljoen veroorzaakt door de negatieve begrotingssaldi als gevolg van het 'ravijn'. Ook zonder het ravijn dalen de reserves en komt de

solvabiliteit onder de VNG norm van 20%. De solvabiliteit daalt enerzijds door een afname van de bestemmingsreserves en anderzijds door het hogere balans-totaal door een hoger investeringsvolume.

Ontwikkeling weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De berekening van de weerstandscapaciteit (ratio) moet minimaal voldoende zijn (1,0). In het coalitieakkoord 'Vertrouwen in Alkmaar - Verschil mag er zijn' is een streefwaarde van 2,0 opgenomen. Om de weerstandscapaciteit te berekenen wordt periodiek de risico's van de gemeente geïnventariseerd en vervolgens gekwantificeerd. Dit resulteert in een benodigde weerstandscapaciteit, waarbij ervanuit gegaan wordt dat niet alle risico's zich in één keer zullen voordoen.

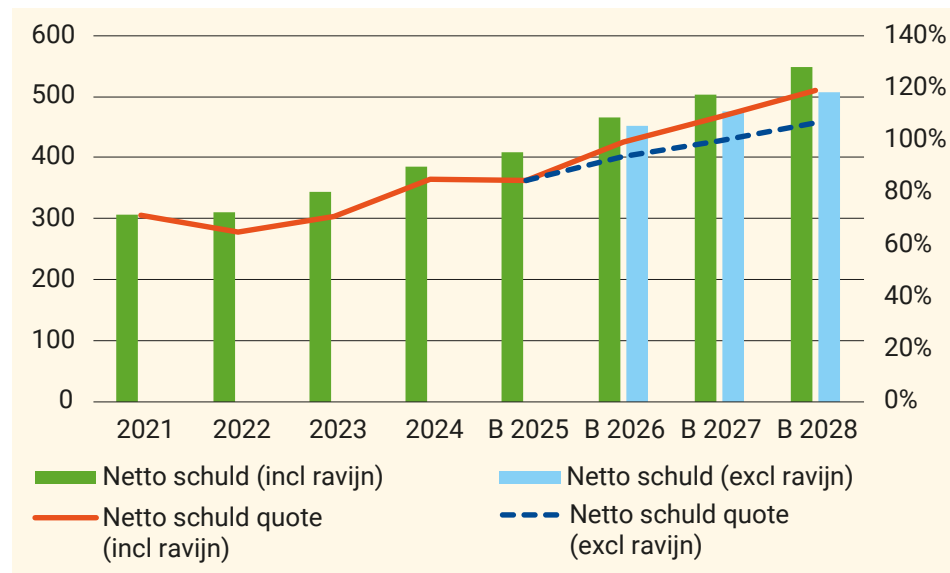

De ratio weerstandscapaciteit in de begroting 2025 is 1.6. De ratio in de jaarrekening 2023 was 1,8 en in de vastgestelde lopende begroting 2024 is de ratio 2,0. De ratio daalt met 0.4 punt ten opzichte van vorig jaar.

De verslechtering is een direct gevolg van het toenemen van de risico's nu het ravijnjaar nadert en de uitgaven en risico's in het sociaal domein blijven groeien. Voor dit laatste beschikt Alkmaar niet over de instrumenten om gericht en stap voor stap echt in te grijpen in het sociaal domein. Het oplossen van het ravijn in het gemeentefonds en het stuurbaar en beheersbaar van het sociaal domein zijn de twee belangrijkste opgaven op dit moment.

Ontwikkeling schuldpositie

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van het begrotingstotaal (baten).

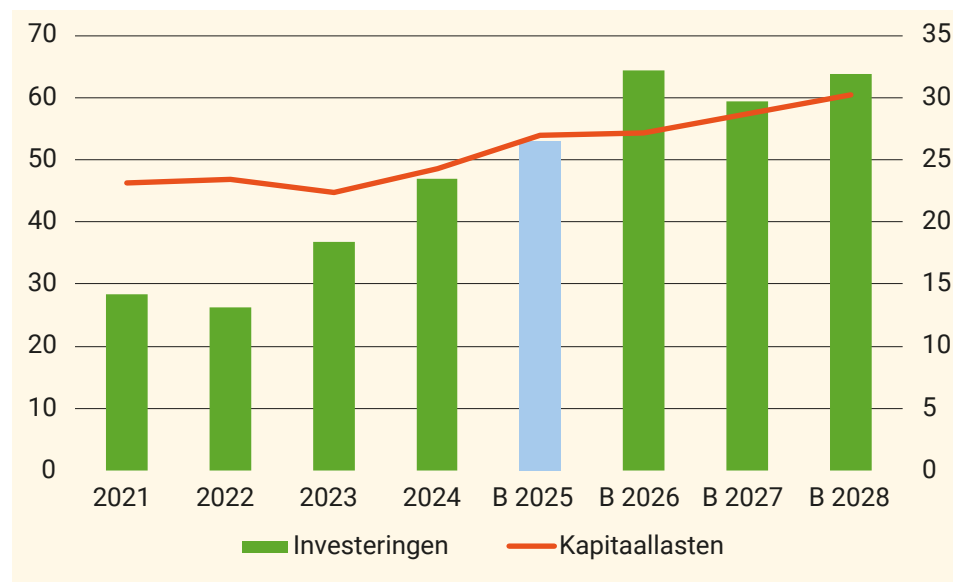

In het coalitieakkoord 'Vertrouwen in Alkmaar - Verschil mag er zijn' is opgenomen dat de schuldquote niet meer dan 120% mag bedragen. Bovenstaande grafiek laat zien dat de netto schuldquote stijgt van 85% in 2025 naar 119% in 2028. De belangrijkste reden voor de toename van de schuldpositie is dat de komende jaren flink in de groeiende stad geïnvesteerd moet worden. Het hogere investeringsvolume zorgt ervoor dat aanvullende financiering nodig is. In de toename van de netto-schuld is ook het financieel tekort als gevolg van het 'ravijn' meegenomen. Zonder het ravijn komt de netto schuldquote uit op 107% in 2028.

Investerings

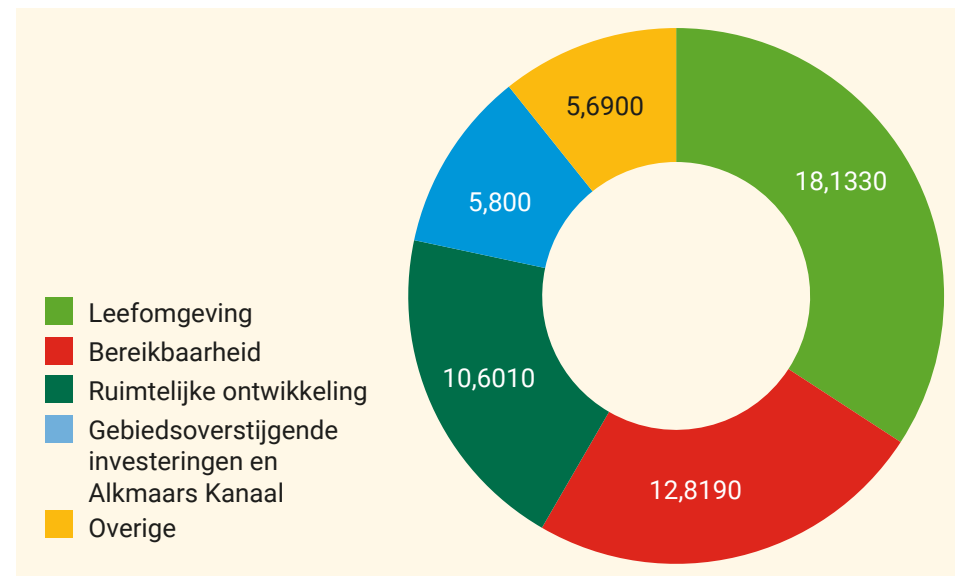
Investerings zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investerings worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting. Het meerjareninvesteringsplan (MIP) wordt jaarlijks apart ter vaststelling aan de raad aangeboden. In de MIP is opgenomen welke investeringen de gemeente de komende jaren wil uitvoeren.

Onderstaand wordt het verloop van de investeringen en kapitaallasten weergegeven:

In de begrotingsperiode 2025-2028 is de prognose dat in deze vier jaar in totaal voor € 240 miljoen wordt geïnvesteerd in de gemeente Alkmaar. Dit is het netto-investeringsbedrag, na aftrek van bijdragen van derden. Het begrote investeringsvolume ligt daarmee op een hoger niveau dan in de MIP 2024 en ook dan de afgelopen jaren is gerealiseerd. Door de hogere investeringen nemen de kapitaallasten geleidelijk toe.

Onderstaand de verdeling van het investeringsbedrag in 2025:

In 2025 investeert de gemeente Alkmaar 53 miljoen om een prettige, schone en veilige leefomgeving te creëren, onze stad bereikbaar te maken en de voorzieningen op peil te houden:

- Leefomgeving: € 18 miljoen wordt geïnvesteerd in onder meer het vervangen van riolering, reconstructie van groen en verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.
- Bereikbaarheid: het investeringsbedrag van € 13 miljoen omvat de benodigde investeringen in wegen, fietspaden, openbare verlichting en kunstwerken (bruggen).
- Ruimtelijke ontwikkeling: € 11 miljoen wordt besteed aan investeringen in scholen, dorpshuizen en sportvoorzieningen.
- Gebiedsoverstijgende investeringen en Alkmaars Kanaal: € 6 miljoen wordt geïnvesteerd in onder andere de knelpunten doorfietsroute Heerhugowaard-Uitgeest en voorbereiding ondertunneling Helderseweg.
- Overige: de overige investeringen betreffen voornamelijk de verbouwing van de Robonsbosweg.

Monitor coalitieakkoord

Inmiddels is grofweg 90% van de 304 ambities van het akkoord direct of indirect onderdeel van de voorliggende begroting. Dat is iets waar we als college trots op zijn. Lopende het begrotingsjaar en ook richting 2026 blijven we investeren in de voortgang van de ambities en de monitoring daarvan, inclusief de resterende 10%. Overigens zullen wij u, voortvloeiende uit onze toezegging d.d. 8 juli jl., vóór het eind van dit jaar informeren over de uitvoering van het volledige coalitieakkoord.

	Kadernota	Begroting
Totaal aantal voorzien van dekking in begroting, waarvan:	197	274
Ambities geïntegreerd in werkzaamheden van Monitor coalitieakkoord organisatie	116	142
Ambities zitten in de opstartfase van 0-20%	23	46
Ambities zitten in de uitvoeringsfase 40-60 %	32	30
Ambities in de afhechttingsfase 80-100%	24	56

Ravijn en medebewindstaken

In de kadernota hebben wij u aangegeven hoe wij om willen gaan met het ravijn vanaf 2026. Concreet betekent dit dat wij de aangekondigde bezuinigingen vanuit het Rijk laten zien en meerjarig een niet structureel sluitende begroting hebben. Voor Alkmaar gaat het om een ravijn van meer dan 14 miljoen euro.

Duidelijk is dat het ravijn gemeenten onevenredig hard raakt en dat dit grote maatschappelijke impact gaat hebben. Dit in een tijd waarbij het Rijk niet schroomt om meer verantwoordelijkheid bij de gemeenten te leggen en er steeds groter en complexer wordende maatschappelijk vraagstukken spelen zoals vergrijzing, woningtekort en duurzaamheid.

Als wij de bezuiniging van het ravijn moeten realiseren dan moeten wij harde keuzes maken. Dit niet alleen omdat de vraagstukken binnen het sociaal domein steeds complexer worden en daarmee een grote druk op de gemeentelijke begroting legt. Een druk die in 2015 bij de decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten ook al op gemeentebegrotingen gelegd is met de efficiency-kortingen die het Rijk eerst doorvoerde op de bijbehorende budgetten.

Juist in de fase dat Alkmaar wil groeien en we grote verantwoordelijkheid hebben voor het realiseren van extra woningen in een gezonde woonomgeving zien we geen andere keuze dan dat wij vooral ons bezuinigingsscenario op de medebewindstaken afwentelen met alle gevolgen van dien. Conform de voorgestelde aanpak in de kadernota doen we dit met u als raad voorafgaand aan de kadernota 2026. Medebewindstaken zijn zeer talrijk bij gemeenten. De analyse van de medebewindstaken zal dus meeromvattend zijn dan enkele thema's. In die analyse willen wij met u ook nadrukkelijk ingaan op de impact van de mogelijke scenario's want de impact van de scenario's raakt elke inwoner, bedrijf en instelling van Alkmaar. Denk hierbij aan wachtlijsten, versobering van voorzieningen en verslechtering van de leefbaarheid.

Vooruitlopend op deze analyse die we eind dit jaar met u willen gaan starten blijven wij ons natuurlijk inzetten om het Rijk te bewegen de ingrijpende implicaties van het ravijn voor maatschappelijke en sociale voorzieningen niet bij gemeenten neer te leggen.